

Pôst odhaľuje, čo je v Nebi

Roman Cardal

28. marca 2022 ✝ Cirkev

Zdroj: World on fire

Počas pôstneho obdobia sa môžeme inšpirovať odkazom veľkých duchovných majstrov vrátane svätého Augustína. Medzi jeho mnohými dielami nájdeme aj pomerne krátky spis s názvom *De utilitate jejunii* (O užitočnosti pôstu). Jeho čítanie možno v každom prípade odporučiť, pretože z neho môžeme mať veľký úžitok.

Na začiatku sme si pripomenuli, že človek sa potrebuje sýtiť potravou, aby žil. V tom spočíva jeho každodenná starosť, ale bolo by nešťastím, keby kvôli nej zabudol, že jeho hlad nemožno utíšiť iba pozemským pokrmom. Ľudská bytosť je v kontakte s dvoma veľkými ríšami. Vďaka svojmu telu je obyvateľom hmotného a živočíšneho sveta, vďaka svojej duchovnej duši ho presahuje a patrí do nadpozemskej sféry. Obrazne povedané, človek má dvojaké občianstvo – pozemské a nadpozemské. To prvé je však dočasné, zatiaľ čo to druhé bude trvať naveky.

Z evanjelia sa môžeme učiť, že hmotné skutočnosti v sebe nesú podobu nehmotných skutočností. To platí aj v tomto prípade. **Hlad nášho tela by nás mal privádzať aj k objavovaniu hladu našej duše.** Ak sme hladní, túžime sa nasýtiť, a čím viac sme hladní, tým viac úsilia vynakladáme na to, aby sme sa ho zbavili. Existuje však aj „hlad duše“, ktorý už iba pozemským chlebom neutíšime. Pre dnešného presýteného západného človeka je to iba prázdna rétorika, ale aj tu platí, že púhe teoretické presviedčanie zostane neúčinné, ak nie je podporené vnútornou skúsenosťou presviedčaných.

Svätý Augustín na to nezabúda a dvakrát vo svojich spisoch odkazuje na to, aby sa čitatelia o pravdivosti jeho slov sami presvedčili. Na jednom z týchto miest píše: „*Ak to niekto chápe, môže si z vlastnej skúsenosti overiť, aký je pôst užitočný.*“

Augustínov text má pastoračný charakter a chce byť konkrétnym povzbudením k pôstu ako účinnému nástroju duchovného života. Pozorný čitateľ však na jeho pozadí postrehne aj prítomnosť filozofického pohľadu na človeka, ktorý je zabalený do pláštka kresťanskej viery. Aká filozofia sa za jeho rozpravou skrýva?

Predovšetkým je to obhajoba názoru, že **každý človek má dospieť ku konečnému cieľu svojho života**. Tento cieľ nemožno nájsť medzi vecami tohto sveta, pretože nemá hmotnú a čisto prirodzenú povahu. Tomu je, samozrejme, ťažké uveriť, pretože náš sklon ku konkrétnym a zmyslami vnímateľným skutočnostiam je silnejší než sklon k tomu, čo nie je bezprostredne prístupné našim zmyslovým schopnostiam.

Ak v našom živote prevláda orientácia na hmotné skutočnosti, duchovné hodnoty sa postupne začnú vytrácať z nášho myšlienkového obzoru a nakoniec sa z neho môžu úplne vytratiť. Naša jediná starosť je potom upriamená na tento svet, takže keď sme konfrontovaní s výzvou, aby sme zaujali kresťanský postoj k životu, zareagujeme ako poslucháči Kristových slov, ktorých v srdci dusí množstvo pozemských myšlienok a túžob.

Ľudský duch sa môže veľmi ľahko dostať do nešťastnej sféry vplyvu príťažlivosti pozemských vecí a zabudnúť na konečný cieľ života, o ktorý by sa mal usilovať. O tejto príťažlivosti alebo ťažobe sa hovorí v Knihe múdrosti a svätý Augustín ju pripomína v jednom zo svojich citátov: *„Lebo dušu zatažuje pominuté telo a pozemský stánok stláča myseľ, ktorá veľa húta“* (Múd, 9,15). Práve preto je nám odporúčaný pôst. Sme totiž v situácii, ktorú výstižne opisuje nasledujúci verš deviatej kapitoly Knihy múdrosti: *„Ledva poznávame to, čo je na zemi, a len namáhavo chápeme to, čo je pred našimi očami; ktože teda vládze vyskúmať to, čo je na nebi? – Ktože poznal tvoju vôľu, ak si mu ty nedal múdrosť, a keď si z výšav nezoslal svojho ducha svätého?“* (Múd 9,16–17).

Zdroj: picryl.com

Ak je pravda, že pozemská realita je pre nás príťažlivejšia ako nebeská, znamená to, že nás niečo tlačí smerom, v ktorom nespočíva konečný cieľ nášho života. Toto „niečo“ sa nazýva „dôsledok prvotného hriechu“ a svätý Augustín o tom veľmi dobre vedel. Keď sa potom dlhé roky uberáme týmto smerom, ľahko zabudneme na svoju nebeskú vlasť. Zabudnutie je spôsobené predovšetkým seba-zabudnutím, nevedomosťou o tom, kým vlastne sme. Výlučná starosť o pozemské veci nás postupne presvedčí, že sme iba pozemské bytosti. Preto svätý Augustín vyzýva k pôstu, pretože keď odmietame naplno sýtiť telo, začne sa v nás ozývať druhý rozmer nášho ľudského bytia – naša duša. Len ten, ktorí sa vydá na pôstnu cestu, to pochopí z vlastnej skúsenosti. Pôst rozjasňuje vedomie a privádza človeka k hlbšiemu sebapoznaniu. Vďaka pôstu sa môžeme viac sústrediť na to, kým sme, pretože pôst nás oslobodzuje od vonkajších vecí a objavujú sa v nás doteraz netušené vnútorné „komnaty“.

Práve v nich sa môžeme stretnúť s Bohom, pretože práve o nich hovorí Kristus, keď nás vyzýva, aby sme za sebou zavreli dvere sveta a pokľakli v nich pred naším Otcom. Nepostiť sa znamená byť neustále orientovaný „navonok“ a starať sa o to, čím zaberáme viditeľné miesto vo svete (telo). Pôst je odstupom od

tela a vykročením do miesta, ktoré už očiam druhých nie je viditeľné. Známy je Augustínov výrok, v ktorom hovorí, že nemáme vychádzať von, ale máme sa odobrať dovnútra, pretože vnútri človeka sídli Pravda. V ňom a iba v ňom sa zjavuje to, čo je na nebesiach (porov. cit. text Múd 9,16).

Pôst je teda prostriedkom, ktorým sa naplňa to, po čom ľudia túžili dávno pred Kristom. Grécky dramatik Pindaros vyzýval človeka, aby „*poznal sám seba*“. Ide predovšetkým o vlastnú a hlbokú skúsenosť, že „*nielen chlebom je človek živý*“, a teda že pozostávame „*nielen z tela*“. Bez tejto vnútornej skúsenosti a bez tohto poznania nám kresťanské učenie zostane cudzie, a ak ho prijmeme, budeme mať snahu urobiť z neho iba nástroj na budovanie tohto materiálneho sveta.

Pôst nás chce naučiť vnútorne hlboko prežívať, že Kristovo poslanstvo je čosi oveľa väčšie – je to živé slovo, ktoré v tomto svete (a najmä v nás) umožňuje rast Božieho kráľovstva, ktoré nie je z tohto sveta. Ak sú tieto súvislosti reálne, nie je ťažké pochopiť, prečo materiálne presýtený západný svet odpadol od Krista a prečo mnohí jeho učeníci robia všetko preto, aby z kresťanstva spravili iba hnojivo pre polia tohto sveta. Ak má dôjsť k zásadnej obnove sveta, musia čerpať z vonkajších zdrojov. Pôst je jedným z prostriedkov, ktorý nás na tieto zdroje napája. Neďívajme sa preto naň pohanským spôsobom len ako na „tréning vôle“ a „posilnenie vitality“, ale uvažujme o ňom v naznačených súvislostiach.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/post-odhaluje-co-je-v-nebi/>